

Hitlerjeve armade vržene nazaj v bitkah pri Leningradu

Sovjetske čete strle nemško ofenzivo na severni fronti. Nacistične priprave za sunek proti Krimskemu polotoku. Moskva naznanila potop nemških parnikov in vojaških transportov. Uspešne operacije angleških podmornic na Sredozemskem morju

26. sept.—Sovjetske čete strle več protinastopnih vojaških priprave za sunek proti Krimskemu polotoku. Moskva naznanila potop nemških parnikov in vojaških transportov. Uspešne operacije angleških podmornic na Sredozemskem morju.

26. sept.—Sovjetske čete strle več protinastopnih vojaških priprave za sunek proti Krimskemu polotoku. Moskva naznanila potop nemških parnikov in vojaških transportov. Uspešne operacije angleških podmornic na Sredozemskem morju.

Izgredi in nemiri v Srbiji

Francoski minister apelira na nacije

Berlin, 25. sept. — Poskusi, da se doseže Zagreb po telefonu, so dobili odmev, da je zveza pretrgana v več krajih. Ti so bili storjeni potem, ko so dospela poročila iz glavnega hrvaškega mesta o izgredih in nemirih v novi srbski državi.

Prej je bilo naznanjeno, da so srbski četniki, ki se skrivajo v hribih, pobili 96 hrvaških vojakov in šest častnikov. Četniki so ignorirali ultimatum feldmaršala Milana Nedića, predsednika po nacističnih kontroliranih srbske vlade, vsebujoč grožnje, da bodo vsi postreljeni, če ne odlože orožja.

Vichy, Francija, 25. sept. — Notranji minister Pierre Pucheu je odpotoval v Pariz, kjer se bo sestal z načelniki nemške okupacijske armade. Prej je apeliral na nacije, naj ustavijo represalije proti francoskim talcem, ki so bili aretirani kot posledica napadov na nemške vojske.

MORNARSKA UNIJA ADF PREKLICALA STAVKO

Federalni odbor naznanil pogajanja RUDARJI SE VRAČAJO NA DELO

Washington, D. C., 25. sept. — Mednarodna mornarska unija, vključena v Ameriški delavski federaciji, je sinoči preklicala stavko, ki je trajala enajst dni in zaradi katere je 25 tovornih parnikov običajno v lukah ob Atlantiku, Pacifiku in Mehikanskem zalivu. Stavka je bila preklicana nekaj ur po Rooseveltovi deklaraciji, da morajo parniki zapustiti luke.

John Hawk, tajnik unije, je dejal, da je trinajst parnikov odplulo iz pristanišč po preklicu stavke. Spor med unijo in parobrodniški kompaniji je nastal, ko so slednje odbile zahtevo, da morajo mornarji, upošle na parnikih, ki vzdržujejo promet med Ameriko in holandsko Vzhodno Indijo, dobiti bonus \$60 na mesec poleg regularne plače.

Domače vesti

Obiski
Chicago. — Glavni urad SN-PJ in uredništvo Prosvete so 25. t. m. obiskali sledeči delegati iz Colorada: Ed Tomšič in Frank L. Tomšič iz Walsenburga, John Ambrose iz Denverja, Matt Malenšek ml. iz Crested Butta, Frank Boltezar iz Pueblo, Louis Malenšek iz Leadvillia in Tony Marinc iz Trinidada. Sledeči delegati iz Montane: Frank Perčič iz East Helene, John Koprivšek iz Red Lodge ter Mary Jenker, Anne Carveth in Frank Putzel iz Butta in Tony Krašvec iz Roundupa. Dalje delegata Matt Simončič iz Salt Lake, Utah in John Cash iz Ratona, New Mexico.

Dve žrtvi nesreči
Manor, Pa. — Dne 12. t. m. je v bližini naselbine Wegley umrl Simon Grošelj, star 61 let in član društva št. 78 SNPJ. Podlegel je požaru, ki jih je dobil v avtomobilski nezgodi. Zapuščena žena in dva sinova. Pogreb se je vršil 15. t. m. — V Strabanu, Pa., pa je 19. t. m. umrl Jos. Bevec v starosti 34 let. Tudi on je podlegel požaru, ki jih je dobil v avtomobilski nezgodi. Bil je član KSKJ in tukaj zapuščena žena, sin, očeta in tri brate.

Stettinius za pomoč Rusiji

Izrekel se je proti restrikcijam

Washington, D. C., 24. sept. — Edward R. Stettinius, administrator posojilno-najemneškega zakona, je pri zaslišanju pred kongresnim pododsekom izjavil, da je on za to, da sovjeti dobijo pomoč v smislu tega zakona. On se bo upiral restrikcijam, ki bi ovirale pomoč.

Pred pododsekom je nastopil tudi poljedelski tajnik Claude R. Wickard, ki je dejal, da se potrebuje milijarda dolarjev, da bo Velika Britanija lahko dobivala ameriška živila in druge potrebščine v prihodnjih petih mesecih. Oba, Stettinius in Wickard, sta govorila v prilog načrtu, katerega je predsednik Roosevelt predložil kongresu, da dovoli dodatno vsoto \$5,985,000,000 za financiranje pomoči Veliki Britaniji in drugim državam, ki se bore proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji.

ROOSEVELTOV MIROVNI PROGRAM ODOBREN

Akcija reprezentantov zavezniških držav ZAGOTOVILO RUSKEGA POSLANIKA

London, 25. sept. — Predstavniki devetih zavezniških držav in odbora svobodnih Francozov so odobrili mirovni program, ki sta ga objavila predsednik Roosevelt in premier Churchill po svoji zgodovinski konferenci na morju. Ta vsebuje osem točk.

Poljska in Češkoslovaška sta v skupni deklaraciji priporočili poleg popolne razorožitve Nemčije, kar določa Roosevelt-Churchillov program, vključitev političnih in materialnih garancij in ekonomsko pomoč državam, ki so jih zasedle Hitlerjeve armade. Deklaracija naglašuje možnost ponovne agresije proti tem državam s strani Nemčije.

26. sept.—Sovjetske čete strle več protinastopnih vojaških priprave za sunek proti Krimskemu polotoku. Moskva naznanila potop nemških parnikov in vojaških transportov. Uspešne operacije angleških podmornic na Sredozemskem morju.

Obsodba protizidovske kampanje

Chicago, 25. sept. — Uradniki odbora America First so sinoči objavili izjavo, v kateri perejo letalca Charlesa A. Lindbergha, ki je postal predmet zgoče kritike zaradi svojega nedavnega govora v Des Moinesu, Ia. Lindbergh je takrat udrihal po židih in jim očital, da najbolj kričijo, da mora Amerika iti v vojno proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji.

Odbor zagovarja Lindbergha

Chicago, 25. sept. — Uradniki odbora America First so sinoči objavili izjavo, v kateri perejo letalca Charlesa A. Lindbergha, ki je postal predmet zgoče kritike zaradi svojega nedavnega govora v Des Moinesu, Ia. Lindbergh je takrat udrihal po židih in jim očital, da najbolj kričijo, da mora Amerika iti v vojno proti nacistični Nemčiji in fašistični Italiji.

Nasičevanje lačnih otrok v Estoniji

Talinn, Estonija, 25. sept. — Prerojeni estonski Rdeči križ je začel nasičevati lačne otroke v tem in drugih estonskih mestih. Živila dobiva od nemške armade, ki je okupirala mesto. Nacistične vojske oblasti so mobilizirale vse brezposelne delavce za popraviljanje tovarn, ki so bile poškodovane v bitkah med nemškimi in ruskimi četami za posest Tallinna. Rusi so opustošili mesto pred umikom, odstranili stroje iz tovarn ter jih odpeljali v Rusijo, nato pa razdejali tovarne.

Orkan povzročil veliko škodo v Houstonu

Houston, Tex., 24. sept. — Tropični orkan, ki je pridružil iz Mehikanskega zaliva, je udaril to največje mesto v Texasu. Podrli je veliko število poslopij in povzročena škoda se čeni na več milijonov dolarjev. Tri osebe so bile ubite in mnogo ranjenih. Orkan je divjal z brzino sto milj na uro.

Vojaške čete odhajajo v obmejne kraje

Peking, Kitajska, 25. sept. — Poročila iz Mandžurije omenjajo japonske priprave za sunek proti Rusiji. Več tisoč japonskih vojakov je že odpotovalo iz Harbina in Heinkinga proti ruski meji, zlasti v kraje zapadno od Vladivostoka, sovjetske luke.

Načelnik argentinske letalske sile odstavljen

Buenos Aires, Argentina, 25. sept. — General Angel M. Zuloaga je bil odstavljen kot načelnik letalske sile in postavljen pod policijsko nadzorstvo. Česa je bil obtožen, ni znano, toda iz zanesljivega vira je prišla vest, da je imel zveze z nacističnimi varnostniki, ki so nameravali uprizoriti puč proti vladi predsednika Ramona Castilla. Več zarotnikov je bilo aretiranih in vrženih v zapor.

Prosolvoljci prihajajo v Kanado dnevno

Ottawa, Kanada, 25. sept. — Američani stalno odhajajo čez mejo v Kanado in vstopajo v kanadsko armado. Koliko ameriških državljanov se je že pridružil kanadski oboženi sili, je uradna tajnost, toda domneva je, da število znaša od 15,000 do 20,000.

Požar uničil čistilnico olja

Chicago, 25. sept. — Požar, ki ga je zanetila eksplozija, je uničil veliko čistilnico olja Standard Oil Co. v bližnjem Whitingu, Ind. Izbruhnil je ob šestih zjutraj in pogasil so ga devet ur pozneje. Eden gasilec je izgubil življenje, pet pa je bilo ranjenih. Povzročena škoda znaša čez sto tisoč dolarjev.

Opazovalci situacije pravijo, da plavačice ruske mine v Japonskem morju lahko služijo kot preteza za japonsko akcijo na morju proti Rusom.

Čungking, Kitajska, 25. sept. — Čez 100,000 japonskih vojakov in veliko število bojnih letal je bilo vrženih v akcijo proti kitajski armadi, zbrani pri Čang-ših, provinca Hunan. Bitke, ki se vrše na tej fronti, še niso prinesle odločitve.

Unija odobrava podaljšanje delovnika

Chicago, 24. sept. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, je dejal, da se člani eksekutivnega odbora strinjajo v načelu z načrtom, da obrambne industrije obratujejo sedem dni na teden. Ta načrt sta predložila Eli Oliver in Eric Nichols, reprezentanta federalnega urada za produkcijo bojne opreme, na sestanku v hotelu Morrison. Oba sta zagotovila Thomasa, da provizije glede plače za čezurno delo ne bodo krišne.

Nepretrgan obrat obrambnih industrij

Chicago, 24. sept. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, je dejal, da se člani eksekutivnega odbora strinjajo v načelu z načrtom, da obrambne industrije obratujejo sedem dni na teden. Ta načrt sta predložila Eli Oliver in Eric Nichols, reprezentanta federalnega urada za produkcijo bojne opreme, na sestanku v hotelu Morrison. Oba sta zagotovila Thomasa, da provizije glede plače za čezurno delo ne bodo krišne.

Angleška delavska delegacija odpotuje v Moskvo

London, 25. sept. — Angleska delavska delegacija bo kmalu odpotovala v Moskvo, kjer bo konferirala z voditelji ruskih delavcev. Za načelnika delegacije je bil izbran Walter Citrine, tajnik Britskega kongresa strokovnih unij.

Prosolvoljci prihajajo v Kanado dnevno

Ottawa, Kanada, 25. sept. — Američani stalno odhajajo čez mejo v Kanado in vstopajo v kanadsko armado. Koliko ameriških državljanov se je že pridružil kanadski oboženi sili, je uradna tajnost, toda domneva je, da število znaša od 15,000 do 20,000.

Požar uničil čistilnico olja

Chicago, 25. sept. — Požar, ki ga je zanetila eksplozija, je uničil veliko čistilnico olja Standard Oil Co. v bližnjem Whitingu, Ind. Izbruhnil je ob šestih zjutraj in pogasil so ga devet ur pozneje. Eden gasilec je izgubil življenje, pet pa je bilo ranjenih. Povzročena škoda znaša čez sto tisoč dolarjev.

Unija odobrava podaljšanje delovnika

Chicago, 24. sept. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, je dejal, da se člani eksekutivnega odbora strinjajo v načelu z načrtom, da obrambne industrije obratujejo sedem dni na teden. Ta načrt sta predložila Eli Oliver in Eric Nichols, reprezentanta federalnega urada za produkcijo bojne opreme, na sestanku v hotelu Morrison. Oba sta zagotovila Thomasa, da provizije glede plače za čezurno delo ne bodo krišne.

Nepretrgan obrat obrambnih industrij

Chicago, 24. sept. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, je dejal, da se člani eksekutivnega odbora strinjajo v načelu z načrtom, da obrambne industrije obratujejo sedem dni na teden. Ta načrt sta predložila Eli Oliver in Eric Nichols, reprezentanta federalnega urada za produkcijo bojne opreme, na sestanku v hotelu Morrison. Oba sta zagotovila Thomasa, da provizije glede plače za čezurno delo ne bodo krišne.

Unija odobrava podaljšanje delovnika

Chicago, 24. sept. — R. J. Thomas, predsednik avtne unije CIO, je dejal, da se člani eksekutivnega odbora strinjajo v načelu z načrtom, da obrambne industrije obratujejo sedem dni na teden. Ta načrt sta predložila Eli Oliver in Eric Nichols, reprezentanta federalnega urada za produkcijo bojne opreme, na sestanku v hotelu Morrison. Oba sta zagotovila Thomasa, da provizije glede plače za čezurno delo ne bodo krišne.

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (raven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto...

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom: PROSVETA 2857-58 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

Datum v oklepaju na primer (September 30, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina.

Glasovi iz naselbin

Domovina plaka Chicago.—Pod peto krutega diktatorstva Nemčije in Italije danes plaka in umira Jugoslavi...

Prav lahko razumemo, zakaj Hitler pošilja vsak dan na stotine Slovencev v tujino in jih izpostavlja počasnemu umiranju.

Kaj si zakrivila, uboga Jugoslavi, in ti nesrečna Slovenija, da te teptajo in zatirajo?

Meni se zdi, da je v veliki meri upravičen odgovor: Domovina, ti plačuješ za narodni greh, katerega nisi storila, pač pa so ga storili tvoj voditelji.

Da do tega ni prišlo, so krivi voditelji, kateri so kovali iz nezadovoljstva naroda svoj politični kapital in ščuvali Srbe proti Hrvatom in Slovincem ter obratno.

Tudi tukaj med ameriški Jugoslavi in Slovenci je bil storjen narodni greh od strani voditeljev, prejšnjih in sedanjih, ki so razdvajali narod v stranke in grupe in ščuvali ljudi drugega proti drugemu in tako res pridobili na vsako stran nekaj pristašev, ki so prepričani, da edino njihovo naziranje je pravilno.

V Ameriki je še mnogo in premnogo "patriotov," ki bi raje izvršili samomor, kakor da bi privolili v odpoved suverenosti Združenih držav v prilog svetovni organizaciji.

Individuiji te vrste pri vseh narodih so na dnu odgovorni za Hitlerje in Staline, za masna umorstva in razbojništvo vsega sveta; oni so odgovorni za vsa anarhijska na svetu, za narodne in družabne katastrofe in periodične povratke v kruti barbarizem.

Slika kaže ruske vojske v akciji nekje na vzhodni fronti.

vlade pomagati vsem, ki strdajo, da ne bodo dobili samo nekateri pomoči od denarja, kateri je last davkoplačevalcev vse Jugoslavije.

"Domovina plaka," sem napisal v naslovu. Kljub temu, da vemo, da je treba hitro pomagati, je veliko mrtvilo v naši pomembni akciji.

Odbor naj posluša na strogo neustrankarski podlagi in naj ne dovolj nikomur kovati političnega kapitala z nabranim denarjem, bodisi tu ali v domovini.

Kadar se bo lahko pomagalo, naj odbor posluša skozi Ameriški rdeči križ, kajti le na ta način smo lahko zagotovljeni, da bodo v resnici dobili tisti, ki so potrebni.

Slovenci, zbudimo se in strinimo vse svoje moči v pomoč trpeči domovini! Kdor ne pristane v skupno delovanje sedaj, ni zaveden Slovenec in še manj Amerikanec.

Še o počitnicah in slepcu Elizabeth N. J.—Zadnjič sem pisala, da smo bili na počitnicah v državi New York.

Mr. Bombač priporoča, da bi Slovenci poslali nekaj ambulanec, zdravnikov in bolniških strežnic Rusiji.

Ob solnce mruku Sodnik obtoženemu peče?—Prodajam zakajeno solnce, kadar solnce mruku. gypnik.

Kolektivna odgovornost

Če bo današnja svetovna katastrofa kaj naučila civilizirano človeštvo, ga mora naučiti, da je individualizem držav prav tako nevaren kakor je individualizem posameznikov.

Nobena civilizirana država ali organizacija ne bo trpela neodgovornosti posameznika med svojimi državljani ali člani.

To pravilo velja že dolgo za posameznike—ne velja pa še za posamezne države ali samostojne narode.

To stanje—državni ali narodni individualizem—je krivo, da se vedno ponavljajo mednarodne in civilne vojne, da se vsak čas pojavljajo krvave persekucije z nepopisnimi terorji—skratka je krivo, da so se v zadnjih dvajsetih letih pojavili totalitarski diktatorji, ki so povzročili novo svetovno vojno.

Neodgovornost med posamezniki vodi do posameznih zločinov—neodgovornost med državami, narodi, pa vodi do masnih zločinov, ko večje države ropajo in ubijajo male države.

Nujno je torej potreben nov korak civilizacije: odgovornost posameznika napram državi se mora raztegniti na posamezne države napram svetovni organizaciji držav!

Z drugimi besedami: vse civilizirane države, organizirane v ta namen, morajo prevzeti kolektivno odgovornost za mir vsega sveta!

Kakor pa vsaka posamezna država, ki je civilizirana in človekoljubna, skrbi za materialno blagostanje in zdravje svojih državljanov v namenu, da reducira problem zločinov na minimum, tako mora v bodoče skrbeti svetovna organizacija narodov za zdravje in materialno blaginjo posameznih narodov, da ne bo vzroka za notranje socialne nepokoje in za mednarodne spore.

Svetovna organizacija mora kolektivno skrbeti, da ne bo nikjer na svetu manjkalo živila, obleke, stanovanj in drugih komfortov; dalje mora skrbeti, da člani vseh narodov svobodno potujejo iz kraja v kraj, bodisi za izobrazbo, razvedrilo ali eksistenco, da poljubno menjajo svoje bivaliče in da so povsod na svetu varni glede osebne svobode, zdravja in življenja.

Cena za kolektivno odgovornost in varstvo posameznih narodov pa mora biti—suverenost posameznih držav. Noben posameznik ni več suveren, tako ne sme biti tudi posamezna država. Suverenost spada v otroško dobo človeštva.

Individualji te vrste pri vseh narodih so na dnu odgovorni za Hitlerje in Staline, za masna umorstva in razbojništvo vsega sveta; oni so odgovorni za vsa anarhijska na svetu, za narodne in družabne katastrofe in periodične povratke v kruti barbarizem.

PRED DVAJSETIMI LETI

(Iz Prosvete, 26. septembra 1921) Domače vesti. V Marianni, Pa., je umrl 16-letni Jos. Kočar, član SNPJ. Delavske vesti. Baroni premoga v W. Virginiji so zagazili v smolo; ne morejo dobiti porotnikov, ki bi glasovali za krivdo obtoženih rudarjev. Inozemstvo. Na Angliškem so se spet pojavili veliki delavski nemiri zaradi akutne brezposelnosti. Sovjetska Rusija. Sovjetska vlada naznanja, da Poljska terja Rusijo za odškodnino v vsoti 30 milijonov zlatih rubljev, ki je označena v mirovni pogodbi, ampak Rusija zdaj ne more plačati ničesar.

Topničar pri topu velikega ameriškega bombnika.

In dasi duhovnov tudi te j... (Continuation of text from previous page)

